

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Casparis Ziegleri De Episcopis eorumq[ue] juribus,
privilegiis, & vivendi ratione, Liber Commentarius**

Ziegler, Kaspar

Norimbergæ, 1686

VII. De Patriarchâ Constantinopolitano.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61543](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61543)

gratus. Hæc anno MCCCCXIII. Joh. Petrus de Ferrariis admodum audacter & multâ cum *παρρησία* in densissimis Papatûs tenebris. Adjecit adhuc alia, sed quæ resecta fuisse ex summariis *ad num. 5.* discere licet. Ipsa etiam, quæ recensui, verba deleri volunt Indices expurgatorii. Quibus quid aliud opponamus, quam quod olim adversus gentes scripsit Arnobius *lib. 3.* Intercipere scripta & publicatam velle submergere lectionem, non est deos defendere, sed veritatis testificationem timere.

CAP. VII.

De Patriarchâ Constantinopolitano.

I.

Byzantium olim tam opportuno loco condita erat, ut propter amplissimos sinûs maris, qui hic confluent, & propter maxima flumina, quæ in eos ex remotissimis partibus Europæ, Asiæ & Africæ se effundunt, una omnium crederetur, ex quâ & in quam totius Orbis mercatus commodissimè institui posset. Ferunt, Apollinem à Byse Megarensium classis præfecto consultum de loco condendæ Urbis respondisse, ut quæretet terram cœcorum terris adversam: Bysemque observata Bosphori Thracici opportunitate ambiguum Oraculi consilium interpretatum de Chalcedonensibus, qui veluti oculis capti, Europæi litoris situm & commoditates longè maximas non vidissent. Itaque Urbem Byzantium hic statuisse ex adverso Chalcedonis, & de suo nomine appellasse. Sed ut est omnium rerum vicissitudo, ita hujus quoque Urbis variam licet observare fortunam. Spartanis primùm paruit, postea Atheniensibus. Mox libera esse cœpit, quæ tamen libertas deinde adempta iterum fuit à Vespasiano Romanorum Imperatore, qui eam in provinciæ formam redegit. Cumque ea deinceps Pescennii Nigri, qui à Syriaco exercitu Imperator factus fuerat, partes sequeretur, à Septimio Severo expugnata, diruta, in formam vici redacta atque Perinthiis adjudicata fuit. Ab ejus filio Antonio Caracalla restituta ei fuerunt sua jura, & ipsa Antonia dicta. Sed denuò à Gallieno Imperatore vastata fuit, omnesque ejus incolæ, militesque interfecti, sed ab eodem mox instaurata, quod Barbarorum ab eâ parte in solum Romanum incurfus metueretur.

II. Hæc fuerant Urbis istius fata, cum Constantinus Imperator de transferendo in eam imperio cogitaret. Quæ cum causæ impulerint, ut hoc faceret, scire nunc nihil refert. Franciscus Balduinus *lib. 2. de legib. Constant. M.* consilium istud pietati ejus adscribit. *Roma, inquit, quæ trecentis jam annis Christianorum sanguine madens Ecclesiam pessunderat, & quot*

quot Principes aluerat, totidem infestissimos hostes pietatis in eam veluti armata, eademq; prope omnes rabie imbuerat: deniq; domus domicilium atq; officina erat omnis idolatriæ, indigna profecto erat, quæ novum hunc & pietatis assertorem & Ecclesiæ defensorem atq; patronum teneret, quem vel hospitem vel inquilinum domesticâ illa suâ fortasse disciplinâ, (qui loci illius genius fuit) corrupisset & alumnus degeneri quâdam educatione pravâq; institutione ad eandem vel levitiam vel impietatem flexisset. Hæc Balduinus oratorio magis stylo, quàm verè. Videtur Constantinus amenitate loci allectus sedem suam illic posuisse, & neglexisse hinc occidentalem partem sui imperii. Et in hoc ἀμάχημα πολλῶν ab eò commissum plerique omnes notant Politici. Quicquid sit ex historiarum monumentis constat, totum fuisse Constantinum in ornandâ eâ Urbe sedi suæ noviter destinatâ, eamque deinceps Urbis æternæ, Regiæ, novæ & secundæ Romæ superbis titulis insignivisse, plerumq; autem ab ipso Conditor Constantino nomine venisse.

III. Eo tempore Episcopus Byzantinus ne metropolitanus quidem erat, sed Heracleensis Metropolitanus suffraganeus. Thracica enim diœcesis sex habebat provincias, Europam, Thraciam, Hæmimontum, Rhodopen, Moesiam secundam & Scythiam. Europæ metropolis erat Heraclea, & huius Episcopus, quod primæ provinciæ metropolitanus esset, exarchus diœceseos Thraciæ dicebatur. Constantinus autem, postquam ex Byzantio Constantinopolin fecisset, ut ejus dignitatem eo magis stabiliret, dubium non est, etiam Episcopo illius Urbis majorem dignitatem contulisse. Episcopus tùm fuit Metrophanes, cui Patriarchæ titulum à Constantino datum scribit Johannes Zonaras tom. 3. *annal.* Sed videtur id factum non prius, quàm post fixam, uti dixi, Constantinopoli sedem Imperii. Concilii enim Nicæni tempore, quod Constantinopolitanæ Urbis erectionem antecedit, Byzantinus Episcopus simplici Episcopi dignitate contentus ne quidem πρεσβῆρα ἔπισης habebat, & Heracleensi Metropolitanus subjectus erat. Et ut maximè deinceps Constantinus insigni dignitate Episcopum huius suæ Urbis ornaverit, noluit tamen Heracleensem Metropolitanam privilegiis suis & jure ordinandi privare. Idque testatum facit Nicephorus Gregoras *Hist. Rom. lib. 6.* dum ait: *Huic* (scil. metropolitanus Heracleæ) *ab antiquo jus Constantinopolitani eligendi debetur, cum ne magnus quidem Constantinus, qui novam Romam eamq; maximam à Byzantio fecit, veterum Imperatorum privilegia abrogare voluerit; sed potius & diuturni temporis & Severi Imperatoris verecundia adductus confirmavit, à quo lex illa lata est, cum Byzantium multis sudoribus captum, quum cæteris defensionum presidis, tùm mœnibus nudavit, & Heracleotis deniq; Thracibus pro pago tractandum donavit.*

IV. In eandem sententiam scribit Theodorus Ballamon *ad can. 3. Concilii Constantinop.* Ipsa quidem Urbs Byzantina Archiepiscopi honorem non

habebat, sed ab Heracleæ metropolitano Episcopus aliquando in ipsâ ordinabatur. Scribitur enim, quod etiamsi esset Byzantium civitas, quæ per se regeretur, à Severo tamen Romanorum Imperatore obsessa est, & Perinthiis subjecta. Est autem Perinthus Heraclea. --- Quod autem hodie ordinetur sanctissimus pro tempore Patriarcha Constantinopolitanus, ab eo, qui est pro tempore Heracleæ metropolitano, non est aliunde, quàm ex eo, quod subjecta fuerit Perinthiis sive Heracleanis Byzantina civitas. Et nota, unde Heracleæ Episcopus Patriarcham Constantinopolitanum Ordinandi jus habuerit. Et Johannes Zonaras ibid. Erat urbs antiqua Byzantium, quæ suis legibus usa est. Severo autem Romanorum Imperatore per Romanos obsessa & bellum per triennium passa, tandem civibus in eâ rerum necessariorum inopiâ laborantibus, capta est, & mœnia quidem ejus solo equata, juraq; civilia ablata, & ipsa Perinthiis subjecta fuit. Est vero Perinthus, quæ alio nomine Heraclea: atq; hinc Heracleensi Antistiti Patriarchæ ordinatio attribuitur, ut per quem Episcopo Byzantino mansi sunt imposte.

V. Videtur adeo Episcopus Constantinopolitanus à Constantino hoc tantum obtinuisse, ut majore deinceps honore ab reliquis in Oriente Episcopis afficeretur. Sed loco tum ei nondum cesserunt Alexandrinus & Antiochenus Episcopi. Anno autem CCC LXXXI. habitum fuit Constantinopoli secundum Concilium Oecumenicum, in quo *can. 3.* decretum factum fuit his verbis: *Constantinopolitanus Episcopus habeat prioris honoris partes post Romanum Episcopum, eò quod sit ipsa nova Roma.* Additur hic ratio constitutionis & novæ prerogativæ, *διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν νέαν ῥώμην.* Eò quod sit ipsa nova Roma. Quæ causa Concilii Nicæni tempore nondum extabat. Si extitisset, procul dubio Constantinopolitanus Episcopus jam eo tempore cæteris primariis Episcopis adnumeratus fuisset. Ergo nunc demum, postquam Constantinopolis Urbs præ cæteris eminere cepit, eodem jure Episcopum illa suum altiore loco constituit, quo Romæ Alexandria & Antiochiæ splendor & amplitudo illarum Urbium Episcopos olim præ cæteris conspicuos reddidit. Et porro sicut Roma vetus propter sedem Imperii Episcopum suum tantis privilegiis & præ eminentiis ornavit, ita par fuit, ut nova Roma, postquam & ipsa sedem Imperii accepit, similiter Episcopum haberet Episcopo Romano in omnibus privilegiis & prerogativis, solo ordine excepto, æqualem, quandoquidem, ut loquitur Sozomenus *lib. 7. c. 9.* jura omnia & privilegia æqualia seniori Romæ possidebat.

VI. Promulgato hoc synodali decreto, Constantinopolitanus Episcopus locum sibi assignatum illico occupavit. Atque hinc eodem illo anno Theodosius Magnus Nectarium Episcopum Constantinopolitanum Alexandrino & Antiocheno Patriarchis prætulit, *l. 3. C. Theod. de sid. Cathol.* Idem ordo etiam observatus fuit in synodo Constantinopolitanâ, habitâ anno CCC XCIV. in causâ Agapii & Bagadii episcopatum Bostræ sibi

sibi vindicantium, cujus fragmentum invenitur in commentariis Zonaræ. Ibi hæc leguntur verba: *Sedentibus sanctissimis Episcopis, Nectario Constantinopolitano, Theophilo Alexandrino, Flaviano Antiocheno, Helladio Cesareæ, Cappadociæ &c. inpredientibus etiam Bagadio & Agapio Nectarius Episcopus CP. dixit: sanctâ hæc synodo per DEI gratiam rursus in hoc sancto loco congregatâ &c.* Et ne quis eâ de re dubitet, in ipso Synodi Chalcedonenfis initio, antequam quicquam de novâ auctoritate Constantinopolitano Episcopo conferendâ in disquisitionem veniret, actione statim primâ, cum acta Ephesini conciliabuli sub Dioscori Alexandriæ Episcopi directione habiti relegerentur, & observaretur, post Juvenalem Hierosolymarum, & Dominum Antiochenum, Flavianum Constantinopolitanum demum locatum recenferi, Orientales Episcopi clamaverunt: *Flavianus in proprio loco, quare non sedit: Constantinopolitanum Episcopum quare quintum posuerunt.* Paschasinus reverendissimus Episcopus dixit: *Ecce nos, DEO volente, dominum Anatolium primum habemus. Hi quintum posuerunt beatum Flavianum. Diogenes reverendissimus Episcopus Cyzici Ecclesia dixit: Quoniam vos regulas scitis, Nihil dici posset ad praxin Canonis Constantinopolitani aptius.* Orientales Episcopi, quibus non ingrata esse debuisset Antiochenæ Ecclesiæ dignitas, conqueruntur & vociferantur, indignè postponi Flavianum Constantinopolitanum. Paschasinus Legatus Episcopi Romani justam hanc querelam comprobans honestiori nunc loco haberi Anatolium refert, & Diogenes Cyzici canonicè id fieri judicat, non refragante Paschasino. Ut adeo certum sit, Constantinopolitanos Episcopos jus istud *πρωεδείας* in Concilio Constantinopolitano acquisitum plenè deinceps exercuisse, etsi in Ephesinâ illâ, quam dixi, Synodo, sive sponte loco cesserit Flavianus, sive ex protervîâ reliquorum posthabitus fuerit.

VII. Probè tamen observandum, per dictum decretum Constantinopolitanum solam honoris prærogativam, sive *πρωεδείαν* Episcopo Constantinopolitano datam fuisse, nullam verò insuper potestatem vel patriarchicam vel metropolitancam. Sic enim se habent verba canonis: *Τὸν μὲν πρὸς Κωνσταντινῆς πόλεως Ἐπίσκοπον ἔχειν τὰ πρεσβεία τῆς μητρὸς ἢ τῆς ῥώμης Ἐπίσκοπον.* Coniunctim dicitur, τὰ πρεσβεία τῆς μητρὸς ei collata fuisse, hoc est, ut Dionysius Exiguus vertit, *primatum honoris*, non τὰ πρεσβεία simpliciter, quæ & πρεσβεία τῆς ἐξουσίας dicuntur, quod potestatem contineant ordinandi sive conservandi alios. Multum namq; differebant τὰ πρεσβεία simpliciter & τὰ πρεσβεία τῆς μητρὸς. Metropolitanus, qui πρεσβεία τῆς μητρὸς habebant, honorarii tantum erant metropolitæ, nec Episcoporum ordinationes ad eos spectabant, sed ad veros metropolitæ, nec Episcoporum ordinationes ad eos spectabant, sed ad veros metropolitæ habebant. Eodem modo Patres Nicæni *can. 7.* Hierosolymorum Episcopo *ἀπολαβείαν τῆς μητρὸς* tribuerunt.

salvâ metropolis, h. e. Cæsareæ Palæstinæ dignitate. Canone antecedente 6. ἐξουσίαν salvam esse volunt Alexandrino, & τὰ πρεσβεία integra Antiocheno Episcopis, manifesto indicio, ἐξουσίαν & τὰ πρεσβεία simpliciter dicta, distincta esse ab ἀρχιερατῆα ἡ πρῆς. Quâ ratione sapè nomen Episcopi alicui relinquitur finire ac potestate, quale exemplum in Meletio ex eodem Concilio Nicæno nobis sistit Theodoretus *lib. 1. cap. 9.*

VIII. Constantinopolitana igitur Synodus τὰ πρεσβεία ἡ πρῆς duntaxat & honorem primatus Episcopo Constantinopolitano decreverat, ut post Romanum scil. primas teneret, nihil autem de ordinatione metropolitanorum eidem sedî attribuendâ constituerat. Nec poterat sanè aliter salvo decreto suo, quod in canone præcedente habetur. Sita namque erat Constantinopolis in faucibus Europæ & Asiæ, sed in diœcesi tamen Thraciæ, cujus ut & Asiæ & Ponticæ administrationem, provinciarum Synodis *canone 2.* commiserat. Nihil ergo restabat, quod singulari alicui in dictâ diœcesi Episcopo præ cæteris assignari poterat, præterquam nuda honoris prærogativa, quam proinde solam Episcopo Constantinopolitano contulerunt Patres congregati. Et hinc patet, quoad jura patriarchica potiores fuisse Constantinopolitano Alexandrinum & Antiochenum, ut maximè ille priorem & honoratiorem locum acceperit. Duæ enim cum sint juris patriarchici partes, ἡ πρεσβεία, quæ in digniore & in honoratiore loco, & ἡ πρεσβυτεία, quæ in administratione & ἐξουσία consistit, & plus valeat rei ipsius quàm nominis possessio, dubium non est πρεσβείαν nudam vix æstimandam esse in comparatione ad πρεσβυτείαν, quæ in χειροτονία Metropolitanorum atque convocacione & directione Synodorum consistit.

IX. Succesfit deinde anno CCCCLI. Concilium Calchedonenſe, ex cuius decretis magna autoritas accessit Episcopo Constantinopolitano. Sciendum tamen est, Constantinopolitanos Episcopos post eam honoris prærogativam à secundâ Synodo acceptam, illico usurpare cœpisse metropolitanorum ordinationes per Thracicam, Ponticam & Asianam diœceses, & illa πρεσβεία ἡ πρῆς ita interpretatos esse, ut per ea datum etiam sibi hoc jus metropolitanorum ordinandorum assererent. Neque tum quisquam erat, qui contradicere auderet, quod is Regiæ Urbis autoritate, & Imperatorum potentiâ subniteretur. Imò verò Episcopi illi, cum adhuc Byzantini essent, videntur jus in alienâ diœcesi Episcopos ordinandi usurpasse, si trahendum hûc est exemplum Macedonii, quod in principio *cap. 38. lib. 2. histor.* refert Socrates, itemq; quod de Eunomio Episcopo Cyzici ab Eudoxio ordinato habetur apud Philostorgium *lib. 5. t. 3.* Sed ista contigerunt tum, cum Ecclesia insigniter afflicta, & Episcoporum inter se collisio penè exitiosa esset.

X. Dum

X. Dum ad Concilium Calchedonenſe Patres convocabantur, duplici jam argumento uſurpatam hanc ſuam *ἡγεμονίαν* tuebatur Epiſcopus Constantinopolitanus, interpretatione ſcil. canonis ex Synodo ſecundâ, & conſuetudine hucusque receptâ. Nec enim aliter Græci acceperunt, quam ex Concilio Constantinopolitano datum quoq; illi hoc fuiſſe cum illis *ἡγεμονίας τῆς πῆλης*. Id clarè patet ex ipsis eorum ſuffragiis in Calchedonenſi Concilio. Aetione enim XVI. Cum novus jam hæc de re conditus eſſet Canon, ut Epiſcopus *Constantinopolitanus Aſiane, Ponticæ & Thracicæ diœceſeos metropolitæ ordinandi poteſtatem haberet*, iſtumq; canonem omnes & ſinguli harum diœceſeon metropolitæ ſubſignaffent, intercederent autem Romanæ ſedis Legati, atq; inuitos eos ac per vim coactos ſubſcripſiſſe dicerent, illi in medium venire juſſi & interrogati unâ voce reſponderunt, licenter ac ſponte ſuâ non ſolum ſubſcripſiſſe, ſed etiam ex conſuetudine quæ jam obtinuerat, & ex ſacrorum Canonum ſanctiõibus jura hæc deberi Constantinopolitanæ ſedi, ut ordinationem omnes ab eâ acciperent. Inter alios Calogerus Epiſcopus Claudiopolis Honoriadis dixit: *Secundum ſententiam ſanctorum Patrum centum quinquaginta voluntate propriâ, non coactus ſubſcripſi*. Item Seleucus Epiſcopus Amaliæ: *Ante me tres ſunt ab hæc ſede ordinati Epiſcopi, & inueniens hanc conſequentiam & ego ſecutus ſunt*. Et Eleutherius Epiſcopus Chalcedone: *Sciens, quia & per canonis & per conſuetudinem præcedentem habet hæc jura Constantinopolitana ſedes, cum voluntate ſubſcripſi*. Et Petrus Epiſcopus Gangrorum: *Ante me tres ſunt ordinati à ſede Regiæ civitatis & ego poſt tantos ſimiliter*. Et Marinianus Epiſcopus Synnadorum: *Sicut & priores mei à ſede Constantinopolitana ſanctæ Eccleſiæ ordinati, & ego quoq; ipſe ſubſcripſi, quoniam & canones primatum præbent Constantinopolitana ſanctiſſima ſedi*. Non addam plura. Hæc enim jam ſatis probant, præter conſuetudinem etiam ad canones provocaffe dictarum diœceſeon Epiſcopos, qui tamen non plures ſunt, ſed unicus ille Concilii Constantinopolitani antea memoratus, quem etiam haud obſcurè ſignificatum voluit Calogerus Epiſcopus, cujus mentionem feci.

XI. Ex quo ſimul corrui, quod poſt mille & ducentos ac ultra annos primus Cardinalis-Baronius ad ann. *CCCLXXXI. n. 35, 36. & ann. CCCXXCII. n. 16.* excogitavit, canonem hunc eſſe ſuppoſititium, cujus rationes examinat & perſtringit Marcus Antonius de Dominis de *Rep. Eccleſ. lib. 4. c. 4. n. 3. 4.* Nec proſectò in præſentiâ Legatorum Pontificis Romani ad eum provocaffent Patres in Concilio Calchedonenſi, quippe quod ſeptuaginta poſt annos habitum fuit, ſi commentitium eum ſciuiſſent. Sed nec cuiquam eo tempore in mentem venit, *ἡγεμονία* eſſe iſtum canonem, nec authenticum. Ipſe Leo Pontifex Romanus in *epiſt. ad Anatolium Epiſcopum Constantinopolitanum, quæ eſt in ordine 53.* non impoſturæ aut *ρογίας* eum arguit,

guit, sed hoc præcipue, quod de ejusmodi decreto nulla sibi facta fuit relatio: *Persvasioni tue, inquit, in nullo penitus suffragatur quorundam Episcoporum ante sexaginta, ut jactas, annos facta subscriptio, nunquamq; à prædecessoribus tuis ad Apostolicæ Sedis transmissa notitiam, cui ab initio sui caducæ, dudumq; collapsæ, sera nunc & inutilia subicere fulcimenta voluisti eliciendo à fratribus, speciem consensionis, quam tibi in suam injuriam verecundia fatigata præberet.* Quod nulla Romanæ Sedi eâ de re facta fuerit notitia, non propterea autoritate suâ destituitur decretum. Et si enim de placitis Conciliorum ut plurimum per literas synodicas factam Episcopo Romano relationem non negemus, quin tamen id ex debito factum sit, aut fieri omninò oporteat, nullo argumento probari potest. De consensu autem non spontaneo & libero, quod suspicatur Pontifex, vereor, ne perinde id falsum deprehensum fuisset institutâ inquisitione, uti falsum apparuit in Concilio Chalcedonenfi.

XII. Sed videamus nunc ipsum canonem in Concilio Chalcedonenfi confectum, quem propterea totum adscribere operæ erit pretium. Is est in ordine vigesimus septimus, in codice Canonum Ecclesiæ universæ ducentessimus sextus, & ita se habet: *Ubiq; sanctorum Patrum definitiones sequentes, & canonem, qui nuper lectus est, centum & quinquaginta DEO amantissimorum Episcoporum, qui congregati sunt sub pie memoriæ Imperatore Theodosio Magno in Regiâ civitate Constantinopoli novâ Româ agnoscentes, eadem quoq; & nos desinimus & statuimus de privilegiis ejusdem sanctissimæ Constantinopolitane Ecclesiæ novæ Romæ. Etenim sedi senioris Romæ, quod Vrbs illa imperaret, Patres jure privilegia tribuerunt. Et eadem consideratione moti centum quinquaginta DEO amantissimi Episcopi æqua privilegia tribuerunt sanctissimæ sedi novæ Romæ, rectè judicantes, Urbem quæ & Imperio & Senatu honorata sit, & equalibus privilegiis cum seniore Regiâ Româ fruatur, etiam in rebus Ecclesiasticis, non secus ac illa extolli ac magnificari, secundam post illam existentem, ut & Ponticæ & Africanæ & Thracicæ dioceseos metropolitani soli: præterea & qui sunt in barbarico, Episcopi prædictarum dioceseon ordinentur à prædicto sanctissimo throno sanctissimæ Constantinopolitane Ecclesiæ. Nimirum unoquoq; metropolita earum ipsarum dioceseon unâ cum Episcopis provincie ordinante provincie Episcopos, ut divinus canonibus promulgatum est. Metropolitæ verò earum dioceseon ordinari à Constantinopolitano Archiepiscopo electionibus convenientibus secundum morem factis, & ad eum perlati.*

XIII. Duo in Canone hoc continentur, quibus valdè aucta fuit autoritas Episcopi Constantinopolitani. Primum versatur in confirmatione juris veteris, jam antea competentis; alterum in concessione juris novi, nullâ hæctenus lege Ecclesiasticâ, sed solâ usurpatione innitentis. Jure veteri & ex superius adducto canone 3. Concilii Constantinopolitani habebat Episcopus ejus urbis τὸ πρῶτον καὶ τῶν ἄλλων, quæ per hunc canonem denuò confirmantur. Jus novum autem, quod præcipue in hoc canone Chalcedonenfi

donensi effulget, est metropolitaram & ipsorum exarchorum Asianæ, Ponticæ & Thracicæ diœceseon subiectio. Prius illud, uti dixi, ante hoc concilium decreto Ecclesiastico jam firmatum erat, nec impugnari adeo poterat, quod & legi inniteretur Ecclesiasticæ, & longo usu receptum jam esset. Alterum verò in solâ usurpatione consistebat, ut maxime canonem Constantinopolitanum tam latè explicarent Græci, ut per illum etiam hoc jus Episcopo suo concessum esse contenderent. Chalcedonensi autem hoc canone edito non hoc ultimum tantum, sed prius etiam illud valdè impugnavit Leo Episcopus Romanus.

XIV. Quod primum attinet, constat ex actis Concilii, Anatolium, qui tum temporis Episcopus Constantinopolitanus erat, locum suum antehac sibi assignatum, secundum nempe in ordine, occupasse. Neque id indignè tulerunt Sedis Romanæ Legati Paschasinus & Lucentius, nec putarunt, adeo contradictione opus esse circa illam partem canonis, quâ τὰ πρεσβυτερα τῆς τριμῆς Constantinopolitano Episcopo novâ confirmatione tribuebatur; sed suâ protestatione hoc tantum impedire conabantur, ne Metropolitanus trium diœceseon Episcopo Constantinopolitano subiceretur. At Leoni Pontifici Romano & hoc & illud dolori & ægrotudini fuit. Et locum quidem sive ordinem acerbè perstringit in epistolis ad Marcianum Augustum, ad Pulcheriam Augustam, ad Maximum Antiochenum & ad ipsum Anatolium. Ad hunc ultimum ita scribit: *epist. 53. Doleo etiam in hoc dilectionem tuam esse prolapsam, ut sacratissimas Nicænorum Canonum constitutiones conareris infringere, tanquam opportunè se tibi hoc tempus obtulerit, quo secundi honoris privilegium sedes Alexandrina perdidit, & Antiochena Ecclesiæ proprietatem tertiæ dignitate amisit.* Maximum Episcopum Antiochenum *epist. 62.* hortatur ad defensionem privilegiorum atque dignitatis: *Dignum est, inquit, ad agendam fiduciam te privilegia tertiæ sedis agnoscere, ut in nullo cujusquam ambitione minuantur. --- Etsi enim diversa nonnunquam sunt merita presulum, tamen jura permanent sedium: quibus etsi possunt æmuli perturbationem aliquam fortassis inferre, non tamen possunt minuere dignitatem.* Post alia ejusmodi plura improbat, si quid diverfum à Legatis suis statutum fuerit. *Si quid sanè, inquit, ab his fratribus, quos ad sanctam synodum vice misisti, præter id, quod ad causam fidei pertinebat, gestum esse perhibetur, nullius erit penitus firmitatis &c.* Non in hæc tantum Epistolâ, sed etiam in aliis, quibus hoc argumentum tractat, & imprimis in *epist. 61.* quæ est ad Episcopos, qui Chalcedone congregati fuerant, semper provocat ad Canones Concilii Nicæni, ac si illi per hanc Episcopi Constantinopolitani prærogativam violati sint. *De custodiendis, inquit, sanctorum Patrum statutis, quæ in Synodo Nicæna inviolabilibus sunt fixa decretis, observantiam vestra Sanctitatis admoneo, ut jura Ecclesiarum, sicut ab illis 318. Patribus divinitus inspiratis sunt ordinata, permaneant. Nihil alienum improbus ambitus concupiscat, nec per alterius im-*

minu-

minutionem suam aliquis querat augmentum. Quantumlibet enim extortis assentationibus sese instruat vanitatis elatio, & appetitus suos conciliorum aestimet nomine roborandos, infirmum atq; irritum erit, quicquid à prædictorum Patrum canonibus discreparit. Sc:

XV. De Synodo Nicænâ quod obvertit Leo, temere factum videtur. Non enim definitum est in eo, Alexandrinum Episcopum debere inter primarios Episcopos secundum locum tenere, & Antiochenum, tertium; sed hoc tantum innuitur, primariis illis Episcopis sua privilegia conservari debere, & illis jungendum deinceps esse Episcopum Hierosolymitanum. *can. 6.* Statuamus verò, definitum id fuisse in Concilio Nicæno, num putabimus, ea, quæ externum ordinem spectant, mutari ab alio Concilio nunquam posse aut debere? Imò verò, quæ externam regiminis formam concernunt, ad libertatem Christianam referuntur, secus atq; ea, fidei sunt, quæq; doctrinæ Christianæ capita constituunt. Duo Oecumenica Concilia dum judicaverunt, æquum esse, hoc suum decretum, dum ipsi illi, quibus per ista *πρεβεία τ' τιμῆς* prælatus fuit Constantinopolitanus Antistes, Alexandrinus nempe & Antiochenus Episcopi, refragati non fuerunt, sed istam *προεδεξίαν* haud inviti admiserunt, cur solus Leo, cujus honori nihil omnino decesserat, istam *ἀνωλεξία τ' τιμῆς* impugnare præsumat. Nihilominus ille utrumq; Concilium in *epist. 55. ad Pulcheriam Augustam*, acerbè perstringit, & protervè nimis atq; arroganter eorum autoritatem deprimit. *Superbum, inquit, nimis est, & immoderatum, --- ut venerabilium Patrum decreta solvantur, quorundam Episcoporum proferre consensum, cui tot annorum series negavit effectum. Nam sexagesimus serè annus hujus jactantia esse jactatur, quâ se prædictus Episcopus aestimat adjuvari, frustracupiens id sibi prodesse, quod etiam si quisquam ausus est velle, nullus tamen potuit obtinere. --- Consensiones verò Episcoporum, sanctorum Canonum apud Nicæam conditorum regulis repugnantes, unita nobiscum vestra fidei pietate, in irritum mittimus, & per auctoritatem beati Petri Apostoli, generali protus definitione cassamus, --- ita ut etsi multo plures aliud, quàm illi statuere, decernerent, in nullâ reverentia sit habendum, quicquid fuerit à prædictorum constitutione diversum.*

XVI. Nihil tamen hæc suâ protestatione & cassatione profecit Leo, sed in quinta Synodo Oecumenicâ, quæ sexto seculo Constantinopoli sub Justiniano habita fuit, Episcopus Constantinopolitanus locum sibi à duobus Conciliis canonicè assignatum obtinuit. Justinianus etiam Imperator *Novell. 131. c. 2. πρεβείων* hoc secundi loci denuò confirmavit. Et quamquam id factum putet Petrus de Marca *de concord. Sacerd. & imp. lib. 3. c. 3. n. 5.* juxta canones secundæ Synodi, nihil autem de industria decrevisse Justinianum de jure novo collato à canone 28. Concilii Calchedonenfis, eò quod expunctus is eo tempore fuisset à collectione canonum; non tamen videtur

videtur ea sententia satis conveniens textui. Capite enim primo istius Novellæ confirmat Justinianus decreta quatuor Conciliorum Oecumenicorum, Nicæni, Constantinopolitani, Ephesini & Chalcedonensis. Capite insequente secundo pergit, & tribuit secundum locum Episcopo Constantinopolitano *καὶ τῆς αὐτῶν ὀρχῆς*, secundum earum scilicet Synodorum definitiones; *αὐτῶν* ait, in plurali, quod verbum de uno tantum concilio accipi nequit. Utrumq; ergo & Constantinopolitanum & Chalcedonense intellectum voluit. Et quod de expunctione refert Marca, tam firmiter probatum ab eo non est, ut assensum lectori extorqueat, uti postea ostendam.

XVII. Idem verò *αεγεδεϊας* privilegium anno DCXCII, in Concilio quinisexto in Trullo habito *can. 36.* renovatum est, quo ipso ad superiora duo Concilia, eorumq; auctoritatem provocatum fuit. Verba ejus hæc sunt: *Renovantes, quæ à sanctis centum & quinquaginta patribus, qui in hac à DEO conservatâ & regiâ Urbe, & sexcentis triginta, qui Chalcedone convenere, constituta sunt, decernimus, ut thronus Constantinopolitanus equalia privilegia cum antiquæ Romæ throno obtineat, & in Ecclesiasticis negociis ut ille, magnificat, ut qui sit secundus post illum. Post quem magnæ Alexandrinorum civitatis numeretur thronus, deinde Antiochiæ, & post eum Hierosolymitanæ civitatis.* Canonem hunc Decreto suo inferuit Gratianus sub *dist. 22.* sed corruptè, uti *cap. 5.* ostendi. Nihil ergo adhuc tum operata fuit protestatio vel ipsius Leonis vel ejus Legatorum adversus Canonem Chalcedonensem, neque crediderunt Patres in Trullo congregati, concilia robur suum accipere ex approbatione Pontificis Romani, uti quidem hodiè credere jubemur.

XVIII. Transeamus ad secundam canonis Chalcedonensis partem, jus novum continentem, potestatem scil. ordinandi metropolitanos in Asianâ, Ponticâ & Thracicâ diocæsiibus. Eam, quia consuetudine jam invaluerat, non putarunt Patres Chalcedonenses, ad eò ægrè laturum Episcopum Romanum. *Indicavimus verò* (ita loquuntur in relatione & epistola Synodali ad eundem) *quia & alia quedam pro rerum ipsarum ordinatâ quiete & propter Ecclesiasticorum Statutorum definitivam firmitatem, scientes, quia & vestra sanctitas addiscens & probatura & confirmatura est eadem. Eam namque consuetudinem, quæ ex longo jam tempore permansit, quam habuit Constantinopolitanorum sancta DEI Ecclesia, ad ordinandum metropolitanos provinciarum, tam Asiæ, quàm Ponticæ, vel Thraciæ, & nunc Synodali decreto non tantum firmavimus, sed aliquid Constantinopolitanæ prestantes, quantum metropolitanis Urbibus ad quietem congruere visum est, eò quod frequenter Episcopis vitam finientibus, multæ turbæ nascuntur, absq; Rectore clericis ac populis remanentibus, qui per easdem sunt civitates, & Ecclesiasticum confundentes ordinem, quod nec vestrum latuit sanctitatem, quàm maximè propter Ephesios, unde quidam vobis*

sepius importuni fuerunt. Confirmavimus autem & centum quinquaginta sanctorum patrum, qui Constantinopoli congregati sunt, regulam, sub pia memoria majore Theodosio, quæ præcepit, post vestram sanctissimam & Apostolicam sedem, honorem habere Constantinopolitanam, quæ secunda est ordinata, confidentes, quia lucente apud vos Apostolico radio, & usq; ad Constantinopolitanorum Ecclesiam consuetè gubernando illum spargentes, hunc sepius expanditis, eò quod absque invidia consueveritis vestrorum bonorum participatione ditare domesticos. Quæ igitur definivimus, ad interemptionem quidem totius confusionis, confirmationem verò ecclesiasticæ ordinationis definivimus. Hæc sicut propria & amica & ad decorem convenientissima dignare complecti sanctissime & beatissime Pater &c.

XIX. Ut invidiam ejus declinent, blandioribus eum verbis prosequuntur, quàm tantos Viros in Concilio congregatos decet, rationem decreti sui reddentes, tum in epistolâ præcitatâ, tum in ipso suo decreto; in epistolâ quidem τὴν πρεσβυτέρων ab autoritate Concilii Constantinopolitani, & τὴν πρεσβυτέρων à consuetudine hætenus receptâ repetentes, tum & tranquillitatis Ecclesiasticæ curam causantes. At in canone five decreto ipso æquum putarunt, ut urbs, quæ & imperio & Senatu honorata esset, æqualibus privilegiis cum seniore regiâ Româ frueretur. Hanc rationem ridet Cardinalis Baronius ad ann. CCCCLI. n. 153. nec sufficientem aut satis prægnantem esse existimat. Si non aliunde, inquit, canon suffulcitur, quàm ex redditâ ratione, nullâ ex parte subsistente, ipsum necesse est penitus evanescere. Ubinam gentium quæso prerogativa sedium ex pulchritudine vel amplitudine, vel dignitate civitatum à majoribus reperitur esse sancita & non potius ex Apostolorum successione? Hæc ut diceret, studio partium videtur esse adductus. Supra ostendi, & quis nescit, complures fuisse Apostolicas sedes, quibus nunquam ad illam eminentiam pervenire contigit, qualem habuerunt Romana, Alexandrina & Antiochena. Pervenissent autem, si ex successione Apostolorum prærogativa orta fuisset. Quod cum factum non sit, necesse est, aliam subesse causam, quæ aliquas Apostolicas sedes ad istud honoris fastigium evexit. Et eam esse amplitudinem & celebritatem urbium, supra exposui, & præter hanc qualitatem alicubi etiam imperium. Alexandria namque & Antiochia cum novâ Româ componi poterant quoad splendorem & amplitudinem. At unum illis deerat, τὸ βασιλεύειν. Hinc factum ut Constantinopolitana sedes Alexandrinæ & Antiochenæ non tantùm associaretur, sed etiam illis præferretur.

XX. Ut de autoritate canonis Calchedonenfis exactius constet, præstat ex ipsâ ejus Concilii historiâ nonnulla hic recensere. Altero die, quo confectus & subscriptus erat hic canon, conquesti sunt Episcopi Romani Legati, absentibus tum se, tum iudicibus cognitoribus quædam gesta fuisse canonibus Ecclesiasticis & disciplinæ veteri adversa, petieruntq; ut de illis cognitio institueretur. Cùm faciles in eam rem essent iudices, respon-

respondit Aëtius Ecclesiæ Constantinopolitanæ Archidiaconus, rogatos fuisse Episcopos Romanos, rebus agendis ut interesse vellent, sed eos id recusasse, quo iudicibus relato permissum ab iis fuisse, ut præsentem, quid ère suâ esset, dispicerent: Sic igitur ab Episcopis, qui in loco mansissent, canonem conditum non clam aut furtim, sed canonicè & legitimè. Cùm deinceps ex mandato iudicum Beronicianus Secretarius canonem, de quo lis erat, & nomina eorum, qui subscripserant, clarâ voce legisset, Lucentius unus ex Legatis Romanis circumventos Episcopos & ad subscriptionem coactos, tum & totum istum canonem Nicænis canonibus adversum, decretum autem Constantinopolitanum nunquam inter Synodicos canones relatum, confidenter asseruit. Urgente verò Aëtio, ut Romani producerent mandatum, si quod de hoc capite suo Episcopo haberent, recitatum est illud hoc tenore: *Sanctorum quoque Patrum constitutionem prolatam nullâ patiamini temeritate violari, servantes omnimodis personæ nostræ in vobis, quos vice nostrâ transmisisimus, dignitatem: Ac si qui fortè civitatum suarum splendore confisi aliquid sibi tentaverint usurpare, hoc qua dignum est constantia retundatis.* Quæ verba secularis potius alicujus Principis instructionem representant, quàm Episcopi bonum Ecclesiæ intendentis.

XXI. Lectis deinceps tum Nicænis tum Constantinopolitanis ad rem præsentem facientibus Canonibus, Asiæ & Ponticæ diœceseos Episcopi, qui subscripserant, interrogati sunt, sponte an coactè subscripserant. Qui cum respondissent viritim omnes, nullum hinc metum intercessisse, sed sponte & ultrò consensisse in id decretum, & respectum habuisse tum ad Concilium Constantinopolitanum, tum ad consuetudinem receptam, etiam reliqui, qui non subscripserant, quid sibi videretur, proloqui iussi sunt. Tum verò Eusebius Episcopus Ancyræ Galatiæ, quid sibi cum Proclo Episcopo Constantinopolitano contigerit, prolixè recenset, seque cessisse quidem jure suo, non usque tamen ad eò volentem perhibet. Ei verò cùm se opponerent tum Philippus presbyter Constantinopolitanus, tum ipse etiam Anatolius Episcopus, intercessit Thalassius Episcopus Cæsareæ Cappadociæ, & liti finem fecit, dicendo: *Pergimus ad Dominum Archiepiscopum Anatolium & ordinamus illud.* Quo ipso complacere sibi canonem Chalcedonensem testatur. Quæ reliquorum, qui non subscripserunt, fuerit responsio, in actis non est consignatum. Verisimile est vel consensisse expressè cum Thalassio in eandem sententiam, vel Thalassii suffragium, quod Ponticæ diœceseos exarchus esset, atq; de ejus præjudicio hic maximè ageretur, tanti æstimatum fuisse à iudicibus, ut ulteriori examine non opus esset.

XXII. Hæc disquisitione peractâ decernunt iudices, primatum quidem & honorem præcipuum secundum canones veteris Romæ Episcopo conservari debere. Oportere autem iisdem honoris privilegiis frui etiam Episcopum Constantinopolitanum; utque ille potestatem habeat ordi-

nandi metropolitas in Asianâ & Ponticâ & Thracicâ diœcesibus, ita, ut, postquam de electione à provincialibus Episcopis & aliis, ad quos ea res spectet, canonicè celebratâ per relationem certior factus fuerit, liberum ei maneat, utrum electum ad se Constantinopolin vocare, & ibi ordinare, aut verò permittere velit, ut mandato suo in provinciâ in possessionem Episcopatus mittere eum liceat. *Hæc à nobis inspecta sunt, concludunt iudices, quæ autem videntur, sanctum & universale Concilium docere dignetur.* Et tùm responderunt Episcopi: *Hæc iusta sententia, hæc omnes dicimus, hæc omnibus placent, hæc omnes dicimus, hoc iustum decretum. Quæ constituta sunt, valeant. Hæc iusta sententia. Omnia ordinatè decreta sunt.* Et hæc ratione suam auctoritatem plenè accepit canon conceptus & prælectus, ut maximè protestationem mox suam interposuerint Legati Sedis Romanæ.

XXIII. Nec alia fuit Concilii intentio, aut canonis huius scopus, nisi ut Synodali decreto confirmaretur consuetudo hæctenus recepta, quod quidem potestatem ordinandi metropolitanos dictarum diœceseon attinet. Primatum enim honoris jam ante adeptus fuerat Episcopus Constantinopolitanus, & ille quidem similiter hîc eodem contextu confirmatur, sed ita ut auctoritas ejus ex decreto Synodî anterioris repetatur. Quocirca facilis est responsio ad instantiam Romanorum, quam proponebant: *Dicunt, (Episcopi est ἐκείνοις) ante octoginta propè annos constituta hæc fuisse. Si ergò his temporibus hoc beneficio usi sunt, quid nunc requirunt? Si nunquam usi sunt, quare requirunt?* Quasi verò non liceat id, quod in usu publico & consuetudine receptum est, petere, ut lege confirmetur. Quot enim sunt leges & constitutiones in jure nostro, quæ consuetudines usu receptas confirmant? Imò sunt inter Doctores, qui talem confirmationem necessariam esse putant, quos vid. apud Venturam de Valentii in *Parthen. litig. lib. 2. c. 11. n. 13.* Nec sanè opus fuisset τῶν πρεσβυτέρων τῆ πύλης confirmatione novâ, quippe jam antea ex concilio Constantinopolitano competentium, nisi ea malè habuissent Episcopos Romanos huic πρεσβυτερίῳ privilegio maximè infestos, & nisi in Conciliabulo Ephesino biennio abhinc anno CCCCXLIX. celebrato Episcopus Constantinopolitanus, uti supra dixi, postpositus fuisset.

XXIV. Præsul illustrissimus & juris Canonici scientissimus Petrus de Marca in *dissertat. de Constantinop. patriarchatûs instit.* hoc maximè reprehendit, quod canon Chalcedonenfis à ducentis tantum Episcopis h. e. à minore parte concilii, cum sexcenti & amplius suffragium ferre debuissent, subscriptus fuerit; deinde quod factum id fuerit absente Thalasid Cæsareæ in Cappadociâ Episcopo Ponticæ diœceseos Exarcho; tandem quod contigerit istud vacante non Alexandrinâ tantum sede, sed etiam Ephesinâ, totius Asianæ diœceseos metropoli. Verùm quod primum concernit, facile diluitur ex eo, quod dixi, post examen à iudicibus institutum & sententiam

tiam suam expolitam, requisitum fuisse totum sanctum & universale Concilium, ut docerent, quid sibi videretur, & tunc approbasse omnes iudicium sententiam, ut adeo non tam ex subscriptione pridie facta, quam ex approbatione postridie accedente canon robur suum acceperit. Nec majoris momenti esse potest absentia Thalassii, quandoquidem is ipse deinceps, cum examen instituebatur, praesens fuit, suoque suffragio & litem inter Anatolium & Eusebium Episcopos, uti supra recensui, composuit, & canonem ipsum approbavit. Alexandrinæ autem Sedis nihil interfuisse agnoscit ipse Marca, quod jam à sexaginta annis eo gradu deturbata fuisset à Constantinopolitanâ Synodo, isq; sedium ordo per Orientis præfecturam in rem iudicatam transisset. Utrum verò vacaverit tunc Sedes Ephesina, mihi equidem non constat, & contrarium potius apparet ex subscriptionibus, quæ reperiuntur in actione sextâ hujus Concilii, ubi post Thalassium subscripsit Stephanus Episcopus Ephesi.

XXV. Quod verò deinceps Basiliscus Tyrannus per sanctionem suam encyclicam, uti vocavit, synodum Chalcedonensem, ut cædium, seditionum & omnium malorum fontem damnavit, id ejus auctoritati nihil omnino detrahit, tunc quod Basiliscus ille apertus fuit persecutor Ecclesiæ, & Eutychianorum hæresin strenuè promovit, tunc verò quia paulò post edictum planè contrarium promulgavit, & prius illud prorsus antiquavit atq; refixit, Acacio etiam Episcopo Constantinopolitano quicquid ablatum fuerat restituit. Vid. Baronius ad ann. 476. n. 63. Sed & Zeno Imperator ex Mauriâ redux & Imperium repetens rescidit omnia, quæ à Basilisco per Concilii Chalcedonensis damnationem decreta fuerant. Constitutio extat in l. 16. C. de SS. Eccles. & digna est, quæ adscribatur tota. *Decernimus, ut antiquatis ac infirmatis funditus his, quæ contra ipsum orthodoxæ religionis DEUM quodammodo facta sunt, in integrum restituantur universa, & ad suum ordinem revocentur, quæ ante profectionem nostræ mansuetudinis de orthodoxæ religionis fide, & sanctissimarum Ecclesiarum & martyriorum statu firmiter obtinebant: his quæ contra hæc tempore tyrannidis innovata sunt tam contra venerabiles Ecclesias, quarum sacerdotium gerit beatissimus ac religiosissimus episcopus patriarcha nostræ pietatis pater Acacius, quam contra cæteras, quæ per diversas provincias collocatæ sunt, nec non & reverendissimos earum antistites, seu de jure sacerdotalium creationum, seu de expulsionem cujusquam Episcopi à quolibet his temporibus facta, seu de prerogativa in Episcoporum Concilio vel extra concilium ante alios residendi, vel de privilegio metropolitano vel patriarchico sub iisdem impiis temporibus, penitus antiquandis, ut cassatis & rescissis, quæ per hujusmodi sceleratas jussiones aut pragmaticas sanctiones aut constitutiones impias sive formas subsecuta sunt, quæ à divæ recordationis retrò principibus ante nostrum imperium & deinceps à nostrâ mansuetudine indulta vel constituta sunt super sanctis Ecclesiis & martyriis & religiosis episcopis & clericis aut monachis inviolata servantur. Sacro-*

sanctam quoq; hujus religiosissimæ civitatis ecclesiam & matrem nostræ pietatis & Christianorum orthodoxæ religionis omnium & ejusdem regni Urbis sanctissimam sedem privilegia & honores omnes super episcoporum creationibus & jure ante alios residendi, & cætera omnia, quæ ante nostrum imperium vel nobis imperantibus habuisse dignoscitur, habere in perpetuum firmiter regni Urbis intuitu judicamus & sancimus.

XXVI. Ex his ultimis verbis demonstrasse se putat Petrus de Marca de concord. sacer. & imp. lib. 3. c. 3. n. 5. Zenonem Imperatorem in restitutione horum privilegiorum ad usum, qui jam invaluerat, non autem ad canones aliquos ea retulisse. Utq; hoc probet, colligit ex epistola Leonis ad Anatolium 71. expunctum fuisse ab ipsis Græcis canonem Chalcedonensem, atq; sic concordiam inter Leonem & Anatolium redintegratum. Verba epistolæ hæc sunt: *Illam autem culpam, quam de augenda potestate alienâ, ut asseris, abortatione contraxeras, efficacius atq; sincerius tua charitas diluisset, si quod tentari sine tuâ voluntate non potuit, non ad sola clericorum consilia transulisses: quia sicut in malâ svasione delinquitur, ita & in malâ consensione peccatur. Sed gratum mihi frater charissime est, quod dilectio tua proficitur sibi displicere, quod tunc etiam placere non debuit. Sufficit in gratia communis regressam professio dilectionis tuæ, attestatio Principis Christiani. Nec videtur tarda correctio, cui tam venerabilis assertor accessit. Abjiciatur penitus inconcessi juris, qui dissensionem fecerat appetitus. Sufficiant limites, quos sanctorum patrum providentissima decreta posuerunt &c.* Putat verò Marca, rejectum quidem & expunctum hæc ratione fuisse canonem 28. Concilii Chalcedonensis, sed Anatolium non deposuisse dignitatem secundæ sedis vel administrationem trium dioceseon, eamque nihilominus retinuisse. Et ad hunc usum atq; consuetudinem etiam Zenonem Imperatorem respexisse.

XXVII. Verum enim verò, uti ingeniosè hæc excogitata sunt, & divinum mentis acumen produnt, ita vereor ego, ne in nudis conjecturis subsistant, & contrarias alias admittant. Si enim retinuit Anatolius administrationem trium dioceseon, haudquaquam satisfactum fuit Leoni, qui eam prorsus abjectam & repudiatam voluit, quique solos limites à Concilio Nicæno præscriptos observari debere contendit. *Abjiciatur, inquit, penitus inconcessi juris, qui dissensionem fecerat, appetitus.* Nec minus habuisse dicitur privilegia ille, qui ex lege aut canone, quam qui ex usu & consuetudine ea habuit, ut adeò ex verbis Zenonis de expunctione canonis nihil omninò colligi possit. Imò verò, si hæc fuisset intentio Zenonis, ut Romanum Pontificem sibi propitium retineret, debuisset ille prorsus hæc suâ *νομοθεσία* abstinere, neque lege publicâ *πρωτοβουλία* Episcopi Constantinopolitani confirmare. Non minus enim & fortasè haud paulo magis leges, quam canones, in rebus sibi adversis, formidat & adversatur Pontifex Romanus. Nec potuit verò, quod ex tot hominum suffragiis in publico conventu

ventu decretum fuit, ab uno aliquo, etiam si ejus maxime interfuit, revocari, aut deleri & expungi. Ex verbis Leonis autem hoc tantum colligitur, Anatolium ei scripsisse, inductum se aliorum hortatu potestatem illam sibi concessam affectasse, sibi nunc istud consilium displicere, & nunc factum nolle. Solius enim poenitentiae verbis declaratae meminit Leo, haudquam facti alicujus, ex quo expunctio canonis colligi posset. Seria vero an fuerit ista poenitentia, an in speciem simulata, aliorum esto judicium. Sed neq; ex eo, quod in Dionysii Exigui & aliorum collectionibus, canon iste non inveniatur, colligi potest, à Græcis ipsis expunctum eum fuisse. Prout enim apud editores propensio animorum se habuit, ita vel insertus fuit canon, vel omissus. Autoritas verò publica, nisi à Basilisco Tyranno, nunquam accessit expuncti.

XXVIII. Hæc ratione sibi subjecit Episcopus Constantinopolitanus tres illos sæpe dictarum diœceseon exarchos, antea ἀρχιεπίσκοποι erant, & suæ quisque diœceseos primates. Supra dixi, cum de patriarchis in genere agerem, quod significatu illi exarchi diœceseon dicti fuerint, non scilicet quod totam regerent diœcesin, aut totius diœcesis, cujus exarchi vocabantur, metropolitans sub se haberent, sed quod inter metropolitans universæ diœcesis principem locum obtinerent, & primi præcipuique essent metropolitæ. Habebat tamen unusquisque eorum unam tantum ac singularem in totâ diœcesi provinciam, quam jure metropolitanano administrabat. Falluntur autem, qui putant, exarchi diœceseos e. g. Asianæ ea olim jura fuisse, ut omnes metropolitanos in eâ diœcesi, cujus ipse exarchus dicebatur, constitutos ordinaret, eosque sibi subditos haberet. Siquidem omnes, quotquot fuere in Asianâ, vel Ponticâ vel Thracicâ diœcesi, metropolitæ paria jura. e. metropolitana in suis Episcopis ordinandis paremque potestatem habuerunt, nec ab aliis ordinati fuerunt ipsimet, quam à comprovincialibus Episcopis, ita ut totum arbitrium Ecclesiasticum penderet à synodis cujusque provinciae aut diœceseos. Atque id, nisi fallor, clarè patet ex can. 2. Synodi Constantinop. ubi non uni exarcho tribuitur Alexandrino & Antiocheno Episcopis, sed pluribus. *Κὶ τὰς τῆς Ἀσιατικῆς διοικήσεως Ἐπισκόπους τὰ καὶ τὴν Ἀσίαν μόνον οἰκονομεῖν.* Et Asianæ diœceseos Episcopi Asianam diœcesin tantum gubernent. Plures igitur Episcopi Asianam diœcesin pari jure & æqua potestate administrabant, nec penes unum exarchum totius diœcesis regendæ summa fuit. Ita & de Thracicâ & Ponticâ, quibus singulis diœcesibus gubernandis non unum sed plures Episcopos & exarchos assignat. Atque hinc certum est, exarchos illos non alia habuisse *δύναμι πατριαρχικὰ*, nisi quod nulli superiori subiecti essent.

XXIX. Hæc istarum trium diœceseon Oeconomia stimulos & quasi faces quasdam admovit in animis Episcoporum Constantinopolitanorum, ut provincias istas in vadendi sibi; subjiciendi quærent occasionem, atq;

sic

sic etiam in jure patriarchico pares fierent Episcopis Romanis. Antehac enim nec metropolitani quidem illi erant, sed simplices Episcopi suffraganei Episcopo Heracleæ subjecti. Cum autem propter Imperialem civitatem & novam Romam ipsorum dignitas quotidie incrementa majora caperet, atq; vicini in Asiâ, Ponticâ & Thraciâ diœcesibus Episcopi eorum benevolentiam vili adulatione captarent, ita ut vocarentur sæpè & rogarentur sub specie coercendi ambitus & seditionum compescendarum, ut ordinationes facerent Episcoporum noviter electorum, cœperunt illi, quod rogati hætenus susceperant, in apertum jus vertere, ac si non modò liceret, sed etiam oporteret, nec solùm oporteret, sed planè necesse esset, non nisi à suâ manu consecrationes accipere. Sic igitur factum, ut non exarchi tantùm ipsi, sed etiam cæteri dictarum trium diœceseon metropolitæ ab Archiepiscopo Constantinopolitano ordinarentur, idq; jus, cum ante Chalcedonensem Synodum ex solâ consuetudine ac usurpatione haberet, hujus synodi decretis plenè confirmatum fuit.

XXX. Hæc tamen potestas ordinandi in tribus istis diœcesibus ad solos exarchos & metropolitanos restricta fuit. Simplicium enim Episcoporum ordinationibus immiscere sese minimè licebat Episcopo Constantinopolitano, sed pleno jure eas expediebant metropolitæ, sub quibus erant. Disertè id constitutum in *d. c. 28. Concil. Chalcedon.* *Ut Ponticæ & Asiæ & Thracicæ diœceseos metropolitani soli, præterea & qui sunt in barbarico, Episcopi prædictarum diœceseon ordinentur à prædicto sanctissimo throno sanctissime Constantinopolitanæ Ecclesiæ. Nimirum unoquoq; metropolitâ earum ipsorum diœceseon unâ cum Episcopis provinciæ ordinante provinciæ Episcopos, ut divinis canonibus promulgatum est. Metropolitæ verò earum diœceseon ordinari à Constantinopolitano Archiepiscopo electionibus convenientibus secundum morem factis & ad eum perlatis.* Poterant igitur dictarum provinciarum metropolitæ civitatum sibi subjectarum episcopos proprio jure & auctoritate ordinare, inconsulto Patriarchâ Constantinopolitano, uti post exquisita suffragia canonem in eodem concilio *act. 16.* declarant judices cognitores.

XXXI. Ne verò quid non haberet Episcopus Constantinopolitanus, quod juris patriarchici partem faceret eâdem ratione, quâ ordinationes metropolitanorum sibi vindicavit, etiam in synodis habendis suam cœpit exferere auctoritatem. Incuriosa erant ejus potestatis initia, & incidenter quasi nata. Episcopi namque ex toto terrarum Orbe sæpè magno numero Constantinopolin confluebant, aulam fatigaturi, & tum Ecclesiæ suæ, tum privatas res suas acturi. Nemo tùm erat inter eos, qui non Episcopum quoq; ejus Urbis inviseret, & consilium ejus aut opem etiam pro re natâ expeteret. Accidit verò, ut si negocia proposita gravioris momenti essent, & accuratiorem disquisitionem exposcerent, ille reliquos etiam in Urbe tùm commorantes Episcopos in consilium adhiberet, & sic synodum face-

ret,

ret, cui ipse præfideret. Rationem illam exponit ipse Anatolius Archiepiscopus Constantinopolitanus, cum de Berytensi metropoli, & Phœnicæ primæ sex urbibus à jure Tyrensis Ecclesiæ rescisis & Beryto adjudicatis ageretur, & quæretur à Cognitoribus iudicibus, utrum conventus Episcoporum, qui in regiâ civitate diversantur, Synodus appellari possit aut debeat? Tenuit, inquit, pridem consuetudo, ut qui in magnâ hâc civitate morantur sanctissimi Episcopi, cum eos temporis occasio vocat, de emergentibus quibusdam Ecclesiasticis causis conveniant ac singula definiant, responsq; eos dignentur, qui precantur aliquid. Nihil ergò à me factum est, quod novitati sit affine: nec sanctissimi, qui in civitate erant Episcopi, novam formam protulerunt, ac ostendit præsentiam Episcoporum actio quæ facta est. Erant scil. tumultuarii quidam conventus Episcoporum non per literas tractorias evocatorum, sed forte fortuna Constantinopoli convenientium. Et Synodus proinde talis ἐνδημῶσα σίνδος dicebatur i. e. episcoporum ἐνδημούντων, in urbe præsentium & commorantium, non συναθροισθέντων convocatorum & conscriptorum. Vid. Petrus de Marca de Constantinopol. patriarchatûs inst. p. 168. Postquam autem Archiepiscopus Constantinopolitanus tres integras diocèses regendas accepit, non opus fuit amplius repentinis istis & tumultuariis conventibus, sed potuit ille deinceps vi juris patriarchici sibi nunc competentis, ex istis tribus diocèsibus sibi subjectos metropolitanos convocare & cum iis Synodum constituere.

XXXII. Est verò per Concilium Chalcædonense aliud insigne privilegium concessum Archiepiscopo Constantinopolitano, primæ scil. instantiæ, ut apud eum conveniri posset metropolitanus, si cum tali aliquo controversiam quis haberet. Sic enim se habent can. 9. verba ultima: *Si autem cum ipsius provinciæ metropolitanus Episcopus vel Clericus controversiam habuerit, dioceseos exarchum adeat aut regia Urbis Constantinopoleos sedem & apud ipsam judicetur.* Et hoc privilegium, ut metropolitanus, qui uni subiacet Patriarchæ, ab alio judicetur, nemini aliorum patriarcharum concessum est, inquit Aristenus, nisi soli Constantinopolitano. Est ergò in actoris arbitrio, utrum metropolitanum, cum quo ipsi res est, coram exarcho dioceseos, qui ordinarius ejus est iudex, an verò coram Episcopo Constantinopolitano convenire velit. Idque privilegium in omnibus quinque diocèsibus Orientalibus locum habuit, ita tamen, ut jus tantum præventionis induceret, neque patriarcharum & exarchorum antiqua jurisdictio inde pro extinctâ haberetur. Particula enim disjunctiva satis explicat, arbitrio actoris id relinqui, nec proinde sublatum esse forum aliàs competens. Elegantiæ ejus privilegii exempla recenset Petrus de Marca de primatib. p. 105. qui ipse pag. 110. eruditè ostendit, defuisse id privilegium paulatim quoad reliquorum patriarcharum diocèses, neque extra tres illas Constantinopolitano Episcopo subjectas usurpatum amplius fuisse, maximè postquam

accessit constitutio Justiniani *novell. 123. c. 22.* qui metropolitanum apud Patriarcham suum conveniri voluit, omisâ electione agendi apud sedem Constantinopolitanam.

XXXIII. Cæterum, quod capite antecedente diximus de Johanne Patriarchâ Constantinopolitano, quos ille crabrones excitaverit apud Pontifices Romanos, postquam ille se Patriarcham Oecumenicum appellavit, non est, ut hic denuò repetam. Fortasse autem Johannes eo sensu, quo accepit Gregorius, & quò etiam hodiè capiunt Romani adultores, qui Papam suum Episcopum universalem vocant, vocabulum istud acceptum noluit. Viderat ille, Urbem Constantinopolin, in quâ sedem habebat, maximè florere, & imperii simul sedem esse, Romam autem veterem, propter Longobardorum invasionem, paulatim tabescere & interitum minari, suæque nunc urbi inter urbes ὀικουμένης sive Imperii Romani, primum deberi locum, inde ipse se Patriarcham Oecumenicum dici voluit, eò quod magnæ parti ecclesiarum ὀικουμένης præset. Ut hunc potius, quam pessimum alium significatum Johanni in animo fuisse credam, facit ipsius Gregorii Pontificis Romani Johannem acerbè perstringentis epistola 24. & 30, quarum illa ad Anastasium Patriarcham Antiochenum, hæc verò ad Mauritium Imperatorem scripta est. Uterque admonerat Gregorium, ille, ne in causâ nullâ, hic, ne propter appellationem frivoli nominis scandalum daret. Quibus proinde respondet Gregorius & se excusat. An verò putabimus, pium Imperatorem Mauritium adeò supinum, aut Anastasium adeò vecordem fuisse, ut ille omnes Episcopos gradu suo dejici rem frivolum, hic verò causam omnino nullam diceret, uterque autem hortarentur Gregorium, ne offenderetur? Oecumenici itaque nomen eo sensu non acceperunt Constantinopolitani, quo interpretatur Gregorius. Sed nec cedere voluerunt illi, ut maximè fremerent & indignarentur Romani. Quin mansit istud nomen penes Constantinopolitanos, & ab illis usurpatur in hunc usque diem.

CAP. VIII.

De Patriarchâ Alexandrino.

I.

Quâ ratione Ecclesia Alexandrina in patriarchalem erecta fuerit, jam supra, cum de Patriarchis in genere verba facerem, exposui. Quemadmodum enim Alexandria Urbs totius Ægyptiacæ diceceseos, quæ Ægyptum, Lybiam & Pentapolin continebat, caput erat & metropolis: ita etiam omnium Ægypti provinciarum Episcopus præcipuus erat Alexandrinus. Alexandriam ita commendat Theodoretus *lib. 1. c. 1.*

Ἀλε-